

Uchwała Składu Siedmiu Sędziów Sądu Najwyższego

z dnia 24 kwietnia 2002 r.

III ZP 14/01

Przewodniczący Prezes SN Walerian Sanetra, Sędziowie SN: Katarzyna Gonera, Kazimierz Jaśkowski (sprawozdawca), Roman Kuczyński, Zbigniew Myszkowski (współsprawozdawca), Jadwiga Skibińska-Adamowicz, Andrzej Wasilewski.

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Prokuratury Krajowej Iwony Kaszczy-szyn, w sprawie z powództwa Marka B. przeciwko Skarbowi Państwa - P. Kuratorowi Oświaty w R. o przywrócenie do pracy, po rozpoznaniu w dniu 24 kwietnia 2002 r. zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Najwyższy postanowieniem z dnia 12 lipca 2001 r. [...]

Czy zatrudnionemu na stanowisku starszego wizytatora Kuratorium Oświaty i Wychowania nauczycielowi, który w dniu wygaśnięcia stosunku pracy - 30 czerwca 1999 r. (art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną, Dz.U. Nr 133, poz. 872) - miał prawo do emerytury na podstawie art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. Karta Nauczyciela (jednolity tekst: Dz.U. z 1997 r. Nr 56, poz. 357 ze zm.) przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.) ?

p o d j ą ł u c h w a ł ę :

Mianowanemu urzędnikowi państwowemu, którego stosunek pracy wygaśł dnia 30 czerwca 1999 r. na mocy art. 58 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.) nie przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.), jeżeli w dniu wygaśnięcia stosunku pracy nabył prawo do emerytury.

Uzasadnienia

Istotą rozpoznawanego zagadnienia prawnego jest wykładnia przepisu art. 58 ust. 5 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. - Przepisy wprowadzające ustawy reformujące administrację publiczną (Dz.U. Nr 133, poz. 872 ze zm.). Przepis ten dotyczy dwóch grup mianowanych pracowników administracji publicznej, których stosunki pracy ustały w związku z wprowadzoną od dnia 1 stycznia 1999 r. reformą administracji. Pierwszą grupę stanowią osoby, których stosunki pracy wygasły z dniem 30 czerwca 1999 r. dlatego, że nie zaproponowano im przed dniem 31 maja 1999 r. nowych warunków pracy lub płacy albo z powodu ich nieprzyjęcia (art. 58 ust. 1 Przepisów wprowadzających). Drugą grupę stanowią pracownicy, którym wypowiedziano stosunek pracy (art. 58 ust. 3 tej ustawy). Zgodnie ze wskazanym przepisem art. 58 ust. 5 pkt 1 obu grupom tych mianowanych pracowników „przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych, (Dz.U. Nr 31, poz. 214 ze zm.)”. Według art. 13¹ ust. 1 tej ustawy w razie rozwiązania stosunku pracy z urzędnikiem państwowym mianowanym, z przyczyn określonych w art. 13 ust. 1 pkt 2 (likwidacja urzędu lub jego reorganizacja), w okresie między ustaniem zatrudnienia w likwidowanym lub reorganizowanym urzędzie, a podjęciem pracy lub działalności gospodarczej, urzędnikowi temu przysługuje świadczenie pieniężne ze środków budżetu państwa, przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy, obliczane jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy. Świadczenie to nie przysługuje urzędnikowi państwowemu, który nabył prawo do emerytury. Dalsze regulacje przepisu art. 13¹ przewidują obniżenie świadczenia pieniężnego o wymienione zasiłki (ust. 2) i określają warunki zaliczenia okresu pobierania tego świadczenia do okresu zatrudnienia (ust. 3).

W sprawie, będącej przedmiotem rozpoznania składu przedstawiającego zagadnienie prawne, chodzi o prawo do świadczenia pieniężnego mianowanego urzędnika państwowego, który nabył prawo do emerytury. Skład przedstawił dwie możliwości rozumienia odesłania zawartego w art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających.

Pierwszy pogląd został wyrażony w wyroku z dnia 30 maja 2001 r., I PKN 427/00 (jeszcze nieopublikowanym). Sąd Najwyższy przyjął w nim wąskie rozumienie zwrotu „przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych”. Jego zdaniem wynikające stąd prawo do tego świad-

czenia jest niezależne od spełnienia jakichkolwiek innych warunków, przysługuje ono zatem także pracownikom mającym prawo do emerytury. Zwrot ten stanowi jedynie wskazanie rodzaju świadczenia i sposobu jego obliczenia. Nie stosuje się ograniczeń z art. 13¹ ust. 1 i 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Gdyby ustawodawca zamierzał wprowadzić ich stosowanie, to w art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających użyłby zwrotu stanowiącego, że świadczenie przysługuje „na warunkach i zasadach” lub „na zasadach i w wysokości” przewidzianych w art. 13¹. W wyroku tym podkreślono, że za przyjętym poglądem przemawia wyjątkowy sposób ustania stosunku pracy. Wygasa on z mocy prawa, chyba że pracodawca złoży pracownikowi propozycje nowych warunków pracy i płacy, przy czym w doborze tych pracowników swoboda pracodawcy nie jest ograniczona żadnymi kryteriami. Na pracodawcy nie ciąży także obowiązek przewidziany w art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, przeniesienia mianowanego urzędnika państwowego na inne stanowisko, w razie takiej możliwości.

Druga możliwość interpretacyjna art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających polega na szerokim rozumieniu odesłania do art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Według tego poglądu art. 13¹ stosuje się nie tylko w odniesieniu do wysokości i terminów zapłaty świadczenia pieniężnego, ale także w zakresie, w jakim pozbawia on pracownika prawa do świadczenia lub je ogranicza. Przyjęcie tego poglądu oznacza udzielenie odpowiedzi przeczącej na przedstawione zagadnienie prawne, jako że art. 13¹ ust. 1 zdanie drugie ustawy o pracownikach urzędów państwowych wprost wyłącza prawo do tego świadczenia tym urzędnikom państwowym, którzy nabyli prawo do emerytury.

Rozważając tę drugą możliwość interpretacyjną Sąd Najwyższy wskazał, że art. 58 ust. 5 Przepisów wprowadzających obejmuje swoim zakresem podmiotowym zarówno pracowników urzędów państwowych, jak i samorządowych. Wynika stąd, że na podstawie art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających, przewidujący sporne świadczenie przepis art. 13¹ ustawy o pracownikach państwowych ma zastosowanie również do pracowników samorządowych. Nadto prawo do tego świadczenia powstaje nie tylko w razie wygaśnięcia stosunku pracy z powodu niezłożenia pracownikowi propozycji nowych warunków pracy lub płacy względnie jej nieprzyjęcia przez pracownika, ale także w razie wcześniejszego rozwiązania tego stosunku przez pracodawcę za wypowiedzeniem. Podniesiono w uzasadnieniu pytania prawnego, że zgodnie z art. 10 ust. 3 ustawy z dnia 22 marca 1990 r. o pracownikach samorządo-

wych (Dz.U. Nr 21, poz. 124 ze zm.) mianowanemu pracownikowi samorządowemu, z którym rozwiązano stosunek pracy przez wypowiedzenie z powodu likwidacji lub reorganizacji urzędu gminy lub innych jednostek oraz biur, połączonej ze zmniejszeniem zatrudnienia, przysługuje wynagrodzenie obliczone jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy za czas pozostawania bez pracy przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy. Jest to regulacja korzystniejsza niż dotycząca świadczenia pieniężnego przysługującego w analogicznej sytuacji mianowanemu pracownikowi państwowemu na podstawie art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Jednakże art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających zrównuje ich sytuację. Zdaniem składu Sądu Najwyższego przedstawiającego zagadnienie prawne ma to na celu zapobieżenie różnicowaniu sytuacji pracowników mianowanych samorządowych i państwowych w zakresie prawa do świadczeń przysługujących z tytułu takiego samego zdarzenia prawnego (ustanie stosunku pracy), z tych samych przyczyn (likwidacja lub reorganizacja urzędu administracji publicznej) w takich samych okolicznościach faktycznych i prawnych (reforma administracji publicznej).

Skład przedstawiający pytanie prawne wskazał, że świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych przysługuje „w okresie między ustaniem zatrudnienia w likwidowanym lub reorganizowanym urzędzie a podjęciem pracy lub działalności gospodarczej przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy” (ust. 1 zdanie 1). Prawo do świadczenia pieniężnego zostało wyłączone *expressis verbis* w razie nabycia przez urzędnika prawa do emerytury (ust. 1 zdanie 2). Świadczenie to, obliczane jak ekwiwalent pieniężny za urlop wypoczynkowy, ulega obniżeniu o pobrane zasiłki - wychowawczy, macierzyński lub chorobowy (ust. 2). Okres pobierania świadczenia wlicza się do okresów pracy wymaganych do nabycia lub zachowania uprawnień pracowniczych, a także do okresów zatrudnienia w rozumieniu przepisów o ubezpieczeniach emerytalnym i rentowym na takich warunkach, na jakich wlicza się okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych. Od świadczenia, wypłacanego ze środków budżetu państwa, urząd odprowadza składkę na ubezpieczenia społeczne „na zasadach przewidzianych dla wynagrodzenia wypłacanego w czasie trwania stosunku pracy” (ust. 3). Świadczenie pieniężne przysługuje zatem nie tyle w związku z rozwiązaniem stosunku pracy, ile z brakiem zatrudnienia po ustaniu stosunku pracy. Jest świadczeniem periodycznym, wypłacanym miesięcznie (skoro składka na ubezpieczenie społeczne odprowadzana jest jak od wynagrodzenia za pracę, a jej podstawa - wysokość świadczenia - może być obniżona o po-

brane zasiłki). Status pracownika pobierającego świadczenie pieniężne jest podobny w zakresie ubezpieczenia społecznego do statusu bezrobotnego pobierającego z tego tytułu zasiłek (skoro okresy pobierania świadczenia i zasiłku wliczane są do stażu ubezpieczeniowego na takich samych warunkach). Zbliżone jest funkcjonalnie do świadczeń pieniężnych dla bezrobotnych.

Natomiast jednorazowa wypłata świadczenia pieniężnego w wysokości sześciomiesięcznego wynagrodzenia zupełnie zmieniałaby jego istotę, upodabniając je do odprawy z tytułu rozwiązania stosunku pracy z przyczyn dotyczących pracodawcy. Świadczenie pieniężne jest tymczasem należnością różną od odprawy pieniężnej nie tylko z nazwy. Odprawa to świadczenie jednorazowe, przysługujące od pracodawcy z tytułu - zasadniczo - rozwiązania stosunku pracy, wypłacane jako uzależniona od okresu zatrudnienia wielokrotność wynagrodzenia obliczonego jak ekwiwalent za urlop wypoczynkowy w limitowanej wysokości, do którego prawo, korygowane posiadaniem źródeł utrzymania, powstaje w chwili ustania zatrudnienia.

Podniesiono także, iż argument o ochronie urzędników przed rozwiązaniem stosunku pracy polegającej na powinności złożenia propozycji przeniesienia na inne stanowisko - jeżeli jest to możliwe - nie ma istotnego znaczenia dla rozstrzyganego zagadnienia.

Zdaniem składu stawiającego pytanie prawne nie są przekonujące argumenty językowe przedstawione w wyroku I PKN 427/00. Zwrot „świadczenie przewidziane w art. 13¹” można bowiem rozumieć jako odesłanie do pełnej regulacji świadczenia pieniężnego, przewidzianej w tym przepisie, bez jakiegokolwiek modyfikacji. Żadne sformułowanie art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających nie wskazuje, iżby art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych należało stosować odpowiednio lub z wyłączeniem ograniczeń.

Przyjęcie poglądu, że prawo pracowników do świadczenia pieniężnego przewidzianego w art. 13¹ przysługującego na podstawie art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających nie podlega żadnym ograniczeniom - ani co do wysokości, ani co do warunków nabycia i zasad wypłaty - jeśli pominąć wspomnianą już całkowitą zmianę jego charakteru, musiałoby znaczyć konieczność takiej samej wykładni punktu 2 ust. 5 art. 58. Użyty w nim zwrot „odprawa, o której mowa” jest równoważnikiem znaczeniowym zwrotu z punktu 1 „świadczenie pieniężne przewidziane”. Przewidziane w przepisie to wszak takie, o którym w tym przepisie mowa i odwrotnie. Przepis art. 8 ustawy o zwolnieniach grupowych należałoby z mocy art. 58 ust. 5 pkt

2 Przepisów wprowadzających stosować do pracowników zatrudnionych w likwidowanych i reorganizowanych jednostkach administracji publicznej na innej niż mianowanie podstawie bez ograniczeń prawa do odprawy (ust. 4) i wyłączeń (ust.3).

Aprobata dla stanowiska przyjętego w sprawie I PKN 427/00 znaczącyby zgodę na uprzywilejowanie pracowników urzędów państwowych, z którymi stosunki pracy zostały rozwiązane przez wypowiedzenie z powodu likwidacji lub reorganizacji urzędu w związku z reformą administracji publicznej (art. 58 ust. 3) w porównaniu z urzędnikami zwalnianymi z pracy z tych samych przyczyn na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych. Prowadziłaby w rezultacie do różnicowania prawa do świadczenia pieniężnego według podstawy prawnej (aktu prawnego) nabycia do niego prawa (art. 13 ust. 1 pkt 2 lub art. 58 ust. 1 i 3), natomiast przyczyny utraty zatrudnienia, które powinny stanowić zasadnicze kryterium układania statusu pracowników w tym zakresie, pozbawiając jakiegokolwiek znaczenia.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

1. Rozstrzygnięcie zapadłe w niniejszej sprawie ma praktyczne znaczenie wykraczające poza wykładnię art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających. Przepis ten (a także art. 58 ust. 5 pkt 2) stanowi wzorzec dla późniejszych regulacji sytuacji pracowników w likwidowanych lub przekształcanych państwowych jednostkach organizacyjnych. Wskazać tu należy na art. 91 ust. 7 ustawy z dnia 24 lipca 1999 r. o Służbie Celnej (Dz.U. Nr 72, poz. 802 ze zm.). Ustawa ta utworzyła Służbę Celną, a art. 91 określa warunki przejścia do tej Służby dotychczasowych funkcjonariuszy celnych. Osoby niespełniające warunków do przejścia do Służby Celnej otrzymały wypowiedzenia i wówczas „pracownikom zatrudnionym na podstawie umowy o pracę przysługuje odprawa pieniężna przewidziana w art. 8 ustawy z dnia 28 grudnia 1989 r. o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy oraz o zmianie niektórych ustaw” (Dz.U. z 1990 r. Nr 4, poz. 19 ze zm.), zaś „pracownikom zatrudnionym na podstawie mianowania przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy z dnia 16 września 1982 r. o pracownikach urzędów państwowych” (art. 91 ust. 7 pkt 1 i 2 ustawy o Służbie Celnej).

Także w ustawie z dnia 1 marca 2002 r. o zmianach w organizacji i funkcjonowaniu centralnych organów administracji rządowej i jednostek im podporządkowanych oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz.U. Nr 25, poz. 253) przewidziano podobny sposób ustania stosunków pracy, co w Przepisach wprowadzających. Stosunki pracy wygasają w razie niezaproponowania pracownikom nowych warunków pracy lub płacy względnie ich nieprzyjęcia oraz mogą być wcześniej wypowiedziane (art. 71 ust. 3 i 4). Pracownikom, których stosunki pracy ustały w ten sposób, „przysługują świadczenia przewidziane dla pracowników, z którymi stosunki pracy rozwiązuje się z powodu likwidacji urzędu lub agencji”. Należy przez to rozumieć świadczenie pieniężne z art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych oraz świadczenia określone w art. 8 i art. 12 ustawy o zwolnieniach grupowych.

Podobną regulację - odnoszącą się jednakże tylko do pracowników umownych - zawiera art. 10 ust. 7 ustawy z dnia 17 grudnia 2001 r. o zmianie ustawy o gospodarowaniu nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa, ustawy o ochronie roszczeń pracowniczych w razie niewypłacalności pracodawcy, ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, ustawy o zakazie stosowania wyrobów zawierających azbest, ustawy o Trójstronnej Komisji do Spraw Społeczno - Gospodarczych i wojewódzkich komisjach dialogu społecznego oraz ustawy o ułatwieniu zatrudnienia absolwentom szkół (Dz.U. Nr 154, poz. 1793). Stanowi on, że w razie wygaśnięcia stosunku pracy w następstwie niezaproponowania pracownikom reorganizowanego Funduszu Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych nowych warunków pracy lub płacy albo w razie ich nieprzyjęcia, a także w razie wypowiedzenia stosunku pracy „kierownikom i pracownikom przysługuje odprawa, o której mowa w art. 8 ustawy o zwolnieniach grupowych”.

2. Za obydwojma poglądami przemawiają mocne argumenty. Użyty w art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających zwrot „przysługuje świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹” wprost dotyczy tylko nabycia prawa do świadczenia, a nie przesłanek jego utraty. Świadczeniem tym jest zapłata przez pracodawcę odpowiedniej kwoty pieniężnej przez okres między rozwiązaniem (wygaśnięciem) stosunku pracy a podjęciem pracy lub działalności gospodarczej, nie dłuższy niż sześć miesięcy. Nie można odmówić istotnego znaczenia argumentowi, iż gdyby zamierzano odwołać się do całego przepisu art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych, to bardziej właściwy byłby zwrot o świadczeniu przysługującym „na warunkach i zasadach” lub „na zasadach i w wysokości” przewidzianych w tym przepisie. Czym in-

nym jest bowiem świadczenie, a czym innym przesłanki - pozytywne i negatywne (tu: np. nabycie prawa do emerytury) - określające warunki nabycia prawa do tego świadczenia. Z drugiej strony trzeba jednakże zauważyć, że zamiar odwołania się do wąskiego stosowania art. 13¹ mógł być zrealizowany przez wskazanie, że pracownikowi przysługuje świadczenie „przewidziane w art. 13¹ ust. 1 zdanie pierwsze”.

Należy zgodzić się ze składem przedstawiającym zagadnienie prawne, iż nie ma podstaw do przyjęcia, że omawiane świadczenie pieniężne, mające charakter okresowy, przekształca się - na podstawie art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających - w świadczenie jednorazowe. Brak do tego podstaw nawet przy wąskim rozumieniu odesłania zawartego w tym przepisie. Świadczenie pieniężne przewidziane w art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych nadal ma charakter okresowy. W dacie ustania stosunku pracy nie wiadomo, przez jaki okres będzie ono przysługiwało, a w konsekwencji jaka będzie jego wysokość. Zależy to od okresu pozostawania bez pracy lub niepodjęcia działalności gospodarczej. Świadczenie może także ulec obniżeniu o pobrane przez pracownika zasiłki. Jeżeli mianowany pracownik podejmie nowe zatrudnienie bezpośrednio po ustaniu stosunku pracy, to w ogóle nie nabędzie prawa do tego świadczenia pieniężnego. Ta metoda regulacji dotyczącej prawa do świadczenia pieniężnego z art. 13¹ oraz jego wysokości wyraźnie wskazuje na zasadność poglądu o szerokim charakterze odesłania z art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających. Trudno przy tym znaleźć istotne argumenty przemawiające za wyłączeniem z tego odesłania przepisu art. 13¹ ust. 1 zdanie drugie ustawy o pracownikach urzędów państwowych, który pozbawia prawa do świadczenia pieniężnego pracowników mających prawo do emerytury. Słusznie podniesiono w uzasadnieniu pytania prawnego, że celem świadczenia z art. 13¹ jest dostarczenie mianowanemu urzędnikowi państwowemu środków utrzymania po rozwiązaniu z nim stosunku pracy z powodu likwidacji lub reorganizacji urzędu. Świadczenie to nie jest konieczne wówczas, gdy urzędnik ma środki utrzymania w postaci emerytury.

3. Ogólnie rzecz biorąc zasadny jest pogląd leżący - obok wykładni językowej - u podstaw stanowiska wyrażonego w wyroku I PKN 427/00. Polega on na tym, że jeżeli przepisy szczególne (międzyczasowe) przewidują nabycie przez pracownika świadczenia określonego w ustawach pragmatycznych, w innych sytuacjach niż wymienione w tych ustawach, to dopuszczalne jest odmienne określenie (lub wyłączenie) przesłanek pozbawiających pracownika prawa do tego świadczenia. Gdyby art.

58 Przepisów wprowadzających dawał pracodawcy całkowitą swobodę w doborze pracowników, którym składał propozycję dalszego zatrudnienia, a dotyczyło to także pracowników szczególnie chronionych przed rozwiązaniem stosunku pracy, to mogłoby to uzasadniać przyznanie pracownikom prawa do świadczenia pieniężnego bez żadnych dodatkowych uwarunkowań. Przeciwno temu argumentowi przemawiają jednakże dwie okoliczności. Po pierwsze swoboda pracodawcy w proponowaniu dalszego zatrudnienia w zmienionych warunkach pracy lub płacy - mimo że znacznie szersza niż w przypadku wypowiedzenia stosunku pracy (art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy o pracownikach urzędów państwowych, art. 45 § 1 KP) - nie jest nieograniczona. Jak trafnie przyjął Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 4 lipca 2001 r., I PKN 525/00 (jeszcze nie opublikowanym), wygaśnięcie stosunku pracy na podstawie art. 58 ust. 1 Przepisów wprowadzających uzasadnia roszczenie o przywrócenie do pracy (art. 56 § 1 w związku z art. 63 i art. 67 KP), jeżeli będące przyczyną wygaśnięcia niezłożenie pracownikowi propozycji nowych warunków pracy lub płacy stanowiło jego dyskryminację ze względu na działalność związkową (art. 11³ KP). Po drugie należy odwołać się do wykładni historycznej. W porównywalnej reformie administracji publicznej z 1990 r., przy podobnym sposobie ustania stosunków pracy, przepis art. 33 ust. 3 zdanie pierwsze ustawy o pracownikach samorządowych stanowił, że pracownikom których stosunek pracy ustał wskutek wygaśnięcia lub wypowiedzenia, przysługuje wynagrodzenie przewidziane w art. 10 ust. 3 ustawy (to jest wynagrodzenie obliczone jak za urlop wypoczynkowy za czas pozostawania bez pracy, przez okres nie dłuższy niż sześć miesięcy). Przepis ten nie był rozumiany jako przyznający prawo do jednorazowej odprawy w związku z wygaśnięciem stosunku pracy. Musiał być spełniony warunek pozostawania bez pracy.

4. Zwroty odsyłające, podobne do art. 58 ust. 5 pkt 1 i 2 Przepisów wprowadzających występują w innych ustawach. Przykładowo można wskazać na art. 17 ustawy o zwolnieniach grupowych stanowiący, że - w określonej w nim sytuacji, mianowanym pracownikom „przysługuje odprawa, przewidziana w art. 8”. Podobna regulacja, odnosząca się do nauczycieli umownych, jest w art. 20 ust. 2 Karty Nauczyciela. Nauczycielowi, z którym rozwiązano stosunek pracy z przyczyn organizacyjnych wskazanych w art. 20 ust. 1 Karty Nauczyciela, „przysługują świadczenia określone w przepisach o szczególnych zasadach rozwiązywania z pracownikami stosunków pracy z przyczyn dotyczących zakładu pracy”. W obu przypadkach mamy do czynienia z tym samym zagadnieniem, co przy wykładni art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepi-

sów wprowadzających: czy to odesłanie rozumieć wąsko (odprawa przysługuje zawsze w razie spełnienia przesłanek pozytywnych) czy szeroko (mimo spełnienia przesłanek pozytywnych pracownik może nie nabyć prawa do odprawy w razie zajścia przesłanek negatywnych określonych w art. 8 ust. 3 i 4 ustawy o zwolnieniach grupowych). Nie ma istotnych argumentów przemawiających za różnicowaniem sytuacji pracowników tylko na tej podstawie, czy przepisy przyznające odprawę odnoszą się do nich wprost, czy przez odesłanie wynikające z przepisu szczególnego.

Jeżeli nic innego nie wynika wyraźnie z regulacji szczególnej, to znaczenie takiego odesłania polega na podstawieniu przesłanek nabycia prawa do świadczenia określonych w przepisie szczególnym w miejsce przesłanek pozytywnych nabycia prawa do tego świadczenia, określonych w przepisie podstawowym. Przykładowo w odniesieniu do art. 17 ustawy o zwolnieniach grupowych oznacza to, że mimo iż ma ona zastosowanie tylko do pracowników umownych, zwolnionych pracy z przyczyn określonych w art. 1 tej ustawy, to zwolniony z tych przyczyn pracownik mianowany, któremu przepisy regulujące jego prawa i obowiązki nie przyznają żadnych świadczeń z tego tytułu, nabędzie prawo do odprawy. W miejsce przesłanki „pracownik umowny, z którym został rozwiązany stosunek pracy z przyczyn, o których mowa w art. 1” następuje podstawienie przesłanki „pracownik mianowany, z którym rozwiązano stosunek pracy w okolicznościach, o których mowa w art. 1 tej ustawy, jeżeli przepisy regulujące jego prawa i obowiązki nie przewidują żadnych świadczeń z tego tytułu.”

Ponieważ nie ma różnic w sytuacji prawnej starszego wizytatora Kuratorium Oświaty i Wychowania w porównaniu z innymi mianowanymi pracownikami urzędów państwowych w zakresie określonym przez art. 58 ust. 5 pkt 1 Przepisów wprowadzających i art. 13¹ ustawy o pracownikach urzędów państwowych, a nadto mając na uwadze, że wizytator nie jest nauczycielem, lecz urzędnikiem, któremu jedynie przysługują niektóre uprawnienia przewidziane w Karcie Nauczyciela (w tym emerytura z art. 88), przy czym podstawa nabycia prawa do emerytury jest obojętna z punktu widzenia prawa do świadczenia pieniężnego z art. 13¹, celowe jest udzielenie rozszerzonej odpowiedzi, obejmującej także innych mianowanych urzędników państwowych.

Z tych względów orzeczono jak w sentencji.

=====